

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет економіки та управління

(назва інституту, факультету, коледжу)

Кафедра фінансів

(назва кафедри, циклової комісії)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

(Жильцов О.Б.)

2024 р.

ПРОГРАМА

Навчальної (адаптаційної) практики

для студентів

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня

першого (бакалаврського)

(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми

072.00.01 «Фінанси і кредит»

(шифр і назва освітньої програми)

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307965
Програма № 0922/24
Начальник відділу моніторингу якості освіти
Жильцов (прізвище, ініціали)
«24» _____ 2024 р.

Київ – 2024

Розробники:

Рамський Андрій Юрійович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів
Сосновська Ольга Олександрівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів

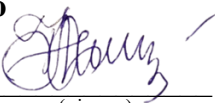
Нечипоренко Аліна Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів
Сулима Мар'яна Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів

Програму практики розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фінансів
Протокол від 27.08.2024 р. № 7

Завідувач кафедри (Рамський А.Ю.)
(підпис)

Програму практики погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми) 072.00.01 “Фінанси і кредит”
(назва освітньої програми)

27.08.2024 р.
Керівник освітньої програми (Нечипоренко А.В.)
(підпис)

Програму практики перевірено
27.08.2024 р.
Заступник декана (Казак О.О.)
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) _____, «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) _____, «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) _____, «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) _____, «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної практики

Найменування показників	Характеристика практики за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Загальний обсяг кредитів / годин	3 кредити / 90 годин	
Курс	1	-
Семестр	2	-
Кількість змістових компонентів з розподілом:	1	
Обсяг кредитів	3	-
Обсяг годин	90	-
Тривалість у тижнях	2	-
Форма семестрового контролю	залік	-

2. Бази практики

Навчальна (адаптаційна) практика для студентів 1 курсу спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» проводиться на Факультеті економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, підприємствах (організаціях, установах), державних установах, органах місцевого самоврядування, фінансових установах (податкові інспекції, комерційні банки, страхові компанії).

Під час проходження навчальної практики на кафедрі здійснюються **навчально-ознайомчі екскурсії на підприємства**, організації виробничої та невиробничої сфер різних організаційно-правових форм та форм власності, що є юридичними особами, державні установи, органи місцевого самоврядування, фінансові установи (податкові інспекції, комерційні банки, страхові компанії), з якими укладено Договір про співпрацю і, зокрема, про проходження практики студентами.

Орієнтовний перелік основних баз практик наведений в табл.1.

Таблиця 1

№	Назва організації
1.	АТ «Ощадбанк»
2.	АТ «Страхова компанія ARX»
3.	АТ КБ «ПРИВАТБАНК»
4.	ТОВ «АККОРДГРУП»
5.	ТОВ «Діалог-Класік»

Студенти можуть проходити практику дистанційно в онлайн-режимі за деякими базами, оскільки офіційна звітність є у відкритому доступі на сайтах підприємств, організацій та установ.

3. Мета та завдання навчальної (адаптаційної) практики

Навчальна (адаптаційна) практика – це перший етап практичної підготовки студентів. Головним її призначенням є ознайомлення студента з особливостями обраної спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

Програма навчальної (адаптаційної) практики є нормативним документом Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою фінансів Факультету економіки та управління відповідно до затвердженого навчального плану.

Навчальним планом підготовки бакалаврів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» передбачено проходження студентами 1 курсу

навчальної (адаптаційної) практики протягом 2 семестру тривалістю 2 тижні. Навчальна практика є необхідною складовою закріплення та поглиблення теоретичних знань, набуття студентами умінь і навичок проведення практичних та наукових досліджень на основі теоретичних знань, одержаних впродовж вивчення обов'язкових навчальних дисциплін для формування загальних та фахових компетентностей.

Програма визначає перелік, обсяг, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів, необхідне навчально-методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Мета навчальної (адаптаційної) практики – ознайомлення студентів з особливостями обраної спеціальності та організації підготовки спеціалістів даного профілю у закладі вищої освіти, набуття необхідних практичних навичок опрацювання наукової та учбової літератури та науково-дослідної роботи для формування загальних та фахових компетентностей.

Основними **завданнями** навчальної практики є:

- ознайомлення з кваліфікаційними вимогами до працівників у галузі фінансів;
- ознайомлення з організаційною структурою Київського столичного університету імені Бориса Грінченка та Факультету економіки та управління;
- ознайомлення з професійними вимогами до бакалавра у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку і необхідними практичними навичками;
- ознайомлення з особливостями організації навчальної та науково-дослідної роботи на Факультеті економіки та управління;
- закріплення теоретичних знань з фінансів і набуття умінь їхнього практичного застосування;
- вивчення організаційно-правових та економічних умов функціонування підприємств, установ та організацій у галузі фінансів.

У результаті проходження навчальної практики студенти повинні **закріпити** наступні компетентності:

- ЗК 2 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 3 Здатність планувати та управляти часом.
- ЗК 8 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 10 Здатність працювати у команді.
- ЗК 11 Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).
- ЗК 15 Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності
- СК 3 Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- СК 9 Здатність здійснювати ефективні комунікації.
- СК 11 Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Програмні результати навчання:

ПР 12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР 16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР 17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПР 18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР 20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.

До керівництва практикою студентів залучаються і призначаються досвідчені викладачі кафедри фінансів Факультету економіки та управління, які викладають професійно-орієнтовані дисципліни. Контроль за виконанням студентами вимог до практики відбувається у двох формах: поточний і підсумковий. Поточний контроль здійснюється спеціально призначеним кафедрою керівником практики. Під час поточного контролю перевіряється: своєчасність заповнення щоденника, графік виконання програми практики та індивідуальних завдань.

Підсумковий контроль здійснюється після завершення практики, коли проводиться диференційований залік у формі усного захисту звіту з практики на основі наданого студентом письмового звіту і усної доповіді щодо теоретичної та практичної частини його роботи. Програмою практики передбачено, що захист звітів про практику відбуватиметься на кафедрі фінансів.

Навчальні результати / досягнення:

- вміння планувати, організувати і аналізувати власну навчальну діяльність;
- використовувати найефективніші засоби самоорганізації навчання;
- самостійно працювати із джерелами інформації;
- організувати та виконувати наукову та науково-дослідну роботу.

Для організації навчальної практики здійснюється:

- розробка і затвердження програми практики;
- розробка і затвердження форм звітної документації;
- встановлення баз практики та укладання договорів про проведення практики з відповідними установами.

4. Структура практики

Етапи проходження практики та види діяльності студентів	Обсяг, год.
Змістовий модуль 1. Організація проходження практики	50
1. Установча конференція	2
2. Ознайомлення з нормативно-правовою базою та підприємствами, установами і організаціями фінансової сфери	48*
Змістовий модуль 2. Організація науково-дослідної роботи у закладі вищої освіти	40
1. Особливості організації науково-дослідної роботи	38
2. Підсумкова звітна конференція.	2
Усього	90

* розподіляється пропорційно кількості об'єктів (баз)

5. Програма навчальної практики

Змістовий модуль 1. Організація проходження практики.

1. Установча конференція.

Ознайомлення з метою і завданнями практики. Знайомство з керівником практики. Отримання методичних рекомендацій та індивідуальних завдань.

2. Ознайомлення з нормативно-правовою базою та підприємствами, установами і

організаціями фінансової сфери

Відповідно до закону України «Про освіту» надати визначення освіти, мету, принципи, органи управління освітою в Україні. Згідно закону України «Про вищу освіту» надати визначення вищої освіти та характеристику освітньо-кваліфікаційних рівнів. Охарактеризувати види закладів вищої освіти та їх особливості. Визначити місце Київського столичного університету імені Бориса Грінченка серед інших ЗВО, навести організаційну структуру Університету та Факультету економіки та управління. Надати характеристику сфер, де можуть працювати випускники спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»: органи державного управління, фінансові органи, органи держказначейства, податкові органи, Пенсійний фонд, страхові компанії, банківська сфера. Навести кваліфікаційні вимоги до працівників певної сфери. Коротка інформація про історію створення та розвитку підприємств, організацій та установ, які входять до плану відвідування під час практики: галузь та предмет діяльності, місія, форма власності, основні напрями господарської діяльності.

Змістовий модуль 2. Організація науково-дослідної роботи у закладі вищої освіти

1. Особливості організації науково-дослідної роботи

Ознайомлення з сутністю та призначенням науково-дослідної роботи у закладі вищої освіти, обґрунтування її актуальності, мети, завдань та суб'єктів. Науково-дослідний потенціал Факультету економіки та управління: визначення науково-дослідного потенціалу факультету, участь студентів у науково-дослідній роботі та особливості її організації на факультеті, навчально-методичне забезпечення науково-дослідної роботи (лабораторії, центри компетентностей, бібліотека). Виконання індивідуального завдання: в рамках обраного наукового напрямку студенти обирають актуальну фахову публікацію, за якою виконують ряд завдань – складання розгорнутого плану статті, написання тези доповідей до статті, анотація до статті (структурні елементи: актуальність, мета, завдання, предмет, об'єкт, методи, наукові результати, практична цінність), словник по основним термінам статті.

2. Підсумкова звітна конференція.

Доповідь студента-практиканта на підсумковій звітній конференції з повідомленням про результати наукових досліджень і особисту участь у них, презентація результатів проходження практики, обмін враженнями щодо набуття навичок за результатами проходження практики.

6. Зміст практики

Організація та керівництво практикою

Відповідальність за організацію і проведення практики несе кафедра фінансів, а також посадові особи, що відповідають за проведення практики і призначені керівництвом Університету та Факультету.

Загальне організаційне керівництво практикою здійснює кафедра фінансів, а безпосереднє навчально-методичне керівництво практикою кожного студента – керівник практики від Університету, призначений кафедрою і затверджений Факультетом.

Перед початком практики кафедра фінансів проводить організаційні збори, де студенти ознайомлюються з керівниками практики від університету, їм пояснюють мету і завдання практики, загальні питання стосовно її проведення; оголошується тривалість практики, терміни і порядок складання звітів; проводиться інструктаж з охорони праці та техніки безпеки.

Завідувач кафедри фінансів і викладач, відповідальний за організацію і проведення практики на кафедрі:

- здійснюють організаційне керівництво практикою студентів і контроль за її проведенням;
- організують на кафедрі практику студентів відповідно до положення про практику;

- призначають керівників практики студентів;
- забезпечують студентів необхідною навчально-методичною документацією з питань практики;
- готують і проводять організаційні збори студентів перед початком практики;
- організують прийом і захист звітів про практику;
- після закінчення практики готують звіт про її підсумки;
- організують на кафедрі збереження звітів і щоденників студентів з практики;
- здійснюють контроль виконання студентами правил внутрішнього трудового розпорядку на базі практики;
- забезпечують методичне керівництво роботою студентів щодо написання звітів про проходження практики, аналізу зібраних матеріалів;
- перевіряють звіти і щоденники студентів після завершення практики, складають відгуки про їх роботу;
- готують і проводять підсумкову конференцію студентів після закінчення практики;
- подають завідувачу кафедри письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо удосконалення проведення практики студентів.

Обов'язки студентів під час проходження практики

Під час проходження практики студенти зобов'язані:

- прийняти участь в організаційних заходах перед початком практики та одержати індивідуальне завдання;
- дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку;
- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- регулярно спілкуватись з керівником практики від університету, виконувати його розпорядження та рекомендації;
- у повному обсязі виконати всі завдання, передбачені програмою практики і завдання керівника практики від університету;
- вести щоденник встановленої форми, в якому записувати виконану роботу (Додаток А);
- написати, оформити та захистити звіт про проходження практики (Додаток Б).

Проведення практики

Під час практики студенти виконують графік проходження практики. При проходженні практики студент повинен дотримуватися правил внутрішнього трудового розпорядку і техніки безпеки. В період проходження навчальної практики здійснюється збір необхідної інформації та її систематизація для написання звіту про проходження практики, здійснення науково-дослідної роботи.

Форми і методи контролю

На кафедрі під час проходження практики студентами використовується система поточного та підсумкового контролю виконання окремих розділів та усієї програми практики. Робота студентів контролюється керівниками практики від університету.

Керівники проводять заплановані практикою навчальні екскурсії. Ними перевіряються поточні записи із виконаних питань програми, а також підсумковий звіт з практики.

7. Вимоги до звіту про практику

Студенти складають звіт про проходження практики на основі зібраного під час практики фактичного матеріалу, здобутих знань та обсягу виконаних робіт відповідно до затвердженої програми.

Звіт виконується, базуючись на зібраних і систематизованих фактичних даних

університету, підприємства чи установи.

Структура звіту про проходження практики:

- щоденник про проходження практики (додаток А);
- титульний аркуш звіту з проходження практики (додаток Б);
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Титульний аркуш є першою сторінкою роботи і служить основним джерелом бібліографічної інформації, необхідної для обробки і пошуку документів.

Щоденник про проходження практики видається студенту від університету, його форма затверджена у законодавчому порядку.

Основна частина складається з переліку виконаних завдань.

Висновки містять короткі узагальнення викладеного та оцінку отриманих результатів розрахунково-аналітичної роботи у звіті матеріалу.

Список використаних джерел. Оформлюється за Національним стандартом України ДСТУ 8302:2015.

Текст роботи має бути виконаний за допомогою комп'ютерної техніки на одній сторінці аркуша білого папера формату А4 (210x297 мм) або написаний чітким розбірливим почерком (без виправлень). За машинописного способу виконання звіт друкують через півтора інтервалу, шрифт – Times New Roman, розмір шрифту – 14 pt. Текст слід друкувати, додержуючись таких розмірів полів: верхнє і нижнє – 20 мм, ліве – 30 мм, праве – 15 мм.

На останньому етапі відбувається захист звіту про виробничу практику. Під час захисту студенту необхідно показати здобуті знання і вміння, застосувати їх під час відповіді на питання.

Звіт про проходження навчальної практики повинен бути виконаний і оформлений із дотриманням усіх технічних вимог до наукових робіт, викладених у ДСТУ 3008:2015 — Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення.

8. Критерії оцінювання

Навчальна (адаптаційна) практика студентів завершується диференційованим заліком.

Студент звітує перед комісією про виконання програми практики і подає звітну документацію. За наслідками практики студентам виставляється оцінка, яка охоплює всі напрямки діяльності студента під час практики.

При оцінюванні результатів навчальної практики враховуються такі показники:

- організованість, дисциплінованість і добросовісне ставлення до роботи студента-практиканта; його ініціативність і творчість;
- повнота виконання програми практики та індивідуального завдання;
- якість оформлення документації з навчальної практики;
- своєчасність здачі документації;
- відповіді студента на поставлені запитання.

Критерії оцінювання

№ з/п	Тема	Бали
1.	Загальне знайомство з планом проходження навчальної практики (участь в установчій конференції)	5
2.	Виконання змістовного модулю 1	0-20
3.	Виконання змістовного модулю 2	0-20
4.	Виконання індивідуального завдання	0-30
5.	Оформлення звіту	0-5
6.	Захист звіту	0-20
7.	Всього	100

Шкала відповідності оцінок

90 – 100	A
82-89	B
75-81	C
69-74	D
60-68	E
35-59	FX
1-34	F

Рекомендована література

Основна (базова)

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України, 1996. №30. ст. 141.
2. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради України, 2010, № 50-51, ст. 572
3. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України, 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144
4. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради України. 2011, № 13-14, №15-16, № 17, ст.112.
5. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 № 1576-XII // Відомості Верховної Ради України, 1991, № 49, ст.682.
6. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 № 4618-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>
7. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» 26.01.1993 № 2939-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>
8. Закон України «Про страхування» від 18.11.2021 № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
9. Закон України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України, 1999, № 29, ст.238.
10. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 17 січня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. 2001, № 5-6, ст.30.
11. Закон України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» від 14.12.2021 №1953-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>
12. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки»: Закон України від 23 лютого 2006 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

Допоміжна

1. Банківська система : підручник / М. Крупка, Є. Андрущак, Н. Пайтра та ін. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. Крупки. 2-ге вид., переробл. і доповн. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 524 с.
2. Волощук М. Г., Матьола І. І., Карабін Т. О., Білаш О. В. Становлення та розвиток податкової системи України : монографія. Ужгород : В-тво Олександри Гаркуші, 2021. 172 с.
3. Грошово-кредитна політика НБУ : навч. посіб. для студентів ден. та заоч. форми навчання спец. 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" / Ю. М. Бездітко, О. М. Посаднева ; Херсон. нац. техн. ун-т, Каф. "Фінансів, банк. справи та страхування". Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 189 с.
4. Економіка банку : навч. посіб. / Мещеряков А. А. ; Ун-т митної справи та фінансів. Дніпро : УМСФ, 2020. 182 с
5. Ринок цінних паперів в питаннях та відповідях навч. посібник Рамський А.Ю., Жукова Ю.М., Обушний С.М., К. ун-т ім. Б.Грінченка. 2021. 228 с.
6. Слав'юк Н. Р., Глущенко С.В. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. Київ : НаУКМА, 2022. 206 с.
7. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник / за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид. перероб. і доп. Житомир : Поліський університет, 2024. 317 с.
8. Томнюк Т. Л. Податкова система: навчальний посібник. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с.
9. Фінанси підприємств : підручник / за заг. ред. В. В. Сокурєнка. 2-ге вид., допов. та перероб. Харків : ХНУВС, 2022. 292 с.
10. Шара Є.Ю. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 422 с.

Щоденник навчальної практики студента

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
Кафедра фінансів**

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

студента _____
(прізвище, ім'я та по батькові)

Курс I (перший) група _____

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітній рівень «перший (бакалаврський)»

Київ-20__

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Установа (організація), опис практичної роботи	Дата	Підпис керівника практики
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11	Оформлення звіту з навчальної практики		

Відгук керівника практики від університету про роботу студента

ПІБ студента повністю

1. Актуальність і практичне значення виконуваної роботи.
2. Позитивні сторони у роботі.
3. Недоліки або дискусійні питання у роботі.
4. Якість та повнота оформлення звіту з навчальної практики.
5. Оцінка особистих якостей студента та отриманих практичних навичок.
6. Загальна оцінка практики.

Керівник практики

*(науковий ступінь,
посада)*

(підпис)

*(прізвище, ім'я,
по батькові)*

(дата)

Зразок оформлення першої сторінки звіту про проходження практики

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
Кафедра фінансів**

ЗВІТ

про проходження навчальної (адаптаційної) практики

студента _____
(*прізвище, ім'я, по батькові*)

групи _____

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітній рівень «перший (бакалаврський)»

Керівник практики від університету _____
(*посада, прізвище, ініціали*)

Звіт захищений з оцінкою _____ (*підпис керівника практики
від університету*)

«_____» _____ 20_р.

Київ-20__